

SPOMENIK OD OPĆEHRVATSKOG ZNACENJA

ŠIBENSKI LIS

GLASILO SKUPŠTINE OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XXIX.
BROJ 1443IZDAVAČ: INFORMATIVNI CENTAR
Sibenik, 6. srpnja 1991.

I GENERAL

GUSJENICE
PROTIV LIPE

Tenkove gusjenice su zube na lipinu listu u Sloveniji, ali i konacno iskopale mrtvačku raku tzv. Jugoslaviji. Da li će umirući vojni i državni dinosaurus u samrnom grču povući za slobom još života? Što o tome misle Šibenčani?

STRANICA 6.

PRIOPĆENJE IZVRŠNOG VIJEĆA SA IZVANREDNE SJEDNICE
ODRŽANE 28. LIPNJA 1991.

GAZIMESTANSKA BIJEDA

Rejnovlju kritici i vojni interventorji u Sloveniji bježe su paprimiti zastrašujuće razmjere i ekstremizmu prema građanskom redu. Izrevo su potali satišćeci SIV-a od 25. 6. 1991. godine a glavnim činovnikom Antonom Markovićem hrvatskim Don Kihotom u severnoj vidi.

Donađenje hrvatskih predstavnika i Hrvata u SIV-u posebno Ante Markovića i Budimira Lovčića sve obilježje brutalnog djela, pa se predstavlja nedostatkom ljudskosti pokretanje odgovarajućeg stručnog postupka protiv njih.

Trebao sučititi svijet, a onim sa čime su suočeni gotovo svi jugoslavenski narodi, da sevezane inobitelje su bili u JNA, ne bivše umjetno tvorčevina Jugoslavije, već arapsku Imperiju i 72-godišnjemu domaćem i hegemonizmu arapske politike.

Uvjerenje smo da najveći dio srpskog naroda u Hrvatskoj podržava napora Hrvatskog Saveza i predsjednika Republike za novim raspisom krize i uspostavljanje suštvene Hrvatske i Biće na Hrvatskim danasima a čemu najbolje govori progles Biće narodne skupštine od 27. 6. 1991.

Na danšnjem dan pred 2 godine velikoprsti imperializam objavio je na Gazimestanu početak pre-ostatko AVNOJ-eva Jugoslavije.

Nelima, brojem 1288 i potpisom 1989. okupljali su Vojvodinu, a zatim Crnu Goru i Kosovu. Gazimestansko postaje simbol prijetnji - ustavnenim i konstitutivnim sredstvima i početkom pravbi svih onih koji će se potušiti suprotnostih hegemonizmu.

Pozlijedni europski imperializam čiji teritorij se od 1848. do 1915. još 21. stoljeća on je na (ne)djelu i zgodinu u Sloveniji i Hrvatskoj. U sljedeći tog imperializma gledaju se tvoje jugoslavenske vojske. Prilikom se suverenitetu i samostalnosti Hrvatske i Biće Slovenija se okupira ali se ne može i neće potušiti. Otpor tom nasilju javila se i u redovima tvoje jugoslavenske vojske. Broj dezertera je sve veći, pa i u našem gradu (učesniči danas je pobijedio nekoliko vojnika. Armija se počela raspadati i taj proces negrizičasti će se nastaviti i ubrzavati).

Srpske narodne snage pozvala je svoje članstvo i pripadnike da podrže napore Hrvatskog ustrojstva. To je vrlo trud se mimno sljedenje borb i suzivot Hrvata i Srba u Hrvatskoj.

Apolitiziramo se svi građani da ne discipliniramo ponosljivo i da izvršavaju srušno narodbe hrvatskog ustrojstva, koje će siljediti. Svi koji dobiju poslu od organa tvoje JNA da se pridruže vojnim vlastima, trebaju prethodno da se obrate našem Općinskom sekretarijatu za narodnu obranu.

U lokaciji za podizanje spomenika kralju tako se smanjuje. Širi prostor Poljane, ložačkim, te tvrdava svetog Mihovila za uzl izbor. Razmisljavanja akademskih klovacića i Kažimira Hraste...

STRANICA 5.

RUDARA

SPORT PRED EUROPOM NEMA ŠLEPANJA

STRANICA 10.

ES-EM-BE PRIČA

UBITI ILI BITI UBIJEN

STRANICA 3.

GRAĐANI ŠIBENSKE OPĆINE!

Svjesni opasnosti koja odavno prijeti, a koja je svakim satom sve veća, želimo naglašiti da je za obranu Hrvatske uza sve ono što se poduzima potrebna i važna krv.

Molimo vas sloga da se u što većem broju odazovate ovom apelu za dobrovoljno davanje krv, i da time uz već poznata nečela humanosti i ljubavi za čovjeka i ovim činom pridonesešte obrani domovine.

Posljavimo vas da ostvarite svoju građanstvu i moralnu obvezu.

Javite se u Crveni križ od 8 do 20 sati.

„Unjedan čovjek nije simbol... zato je tako jednostavno ubijati ove ili one stvarne ljudi u lice ove ili one vratje ideologije, kad je neki ubojica već u stanju apstrahirati u simbole, više nema osjećaja krvicu zbog uboštva jer mu žrtve nisu stvarni ljudi.“

(James Jones)

• • •
P očetkom tijedna, zajedno s još nekoliko kolega, razgovarala sam s istoliko vojnika koji su, na-

kon dužih konzultacija sa samima njima, prekinuli svoj boravak u „jugoslavenskoj i narodnoj armiji“, odbijajući tako pruženu im priliku da brane „Jugoslaviju“ od „njene“ naroda. Osobito nekih.

Dugo sam razmišljala kojom formom da uboličim razgovor. Naime, bilo je neophodno da neke pojedinosti uopće ne pišam, neke pak da pišam ali ne prenesem na papir, a kod onog što prenesem da budemo oprezni.

Poradi njihove sigurnosti, poradi upričenih ratnih „garan“ i ptica KOS-ovača što u jatima nadljeću ovom našom lužnosterom.

Odlučila sam napisati priču između svih ostalih i prema autentičnom isaku njihovih lica smatrajući kako „tehnički“ detalji nisu od osobite važnosti.

To iz kojeg su mjesla rodom, iz koje su kasarne pobjegli, kako im je ime nije ni važno. Važno je to što nisu do-

puslili da im se zapuše usta povežu oči, odvede u rat i napravi -herojima- po mjeri -tvoraca-. Važno je i to što je kolektivnoj podsvjeti -tvoraca- klanica nesagledivih razmjera, što su te moralne utvare već pokazale da -apstrahiraju u simbole da nemaju osjećaj krivnje i da im žrtve nisu stvarni ljudi.“

A jesu stvari i jesu žrtve i imaju mahom samo devetnaest godina i htjeli bi postati ljudi.

ES-EM-BE PRIČA

UBITI ILI BITI UBIJEN?

„SITUACIJA U SLOVENIJI I DALJE JE DRAMATIČNA. U GORNJOJ RADGONI JNA REZ RAZLOGA PUCAJ A NA CIVILE BITKA JE POČELA KADA JE DIVIZIJA OD 30 TENKOVA KRENULA PREMA RADENCIMA TERITORIJALNA OBRANA NIJE IH USPJELA ZAUSTAVITI. TENKOVI SU SE PROBILI GOTOVODO SAME GORNJE RADGONE U BORBAMA JE BILO VIŠE RANJENIH CIVILA I RAZRUŠENIH KUĆA.“

S jedili su nabijeni ispred televizora. Julijani program Hrvatske televizije pratio je dogadjanja u Sloveniji direktnim uključenjem u program TV Slovenije. Ne skidajući pogleda s ekra na sporim pokretima pronašao je cigaretu. Dosađe je ubrzano i probija ga je znoj. Uzeo je kavu i olipao gutlijak koji je trajao satima. Slika Slovenije na vojnom televizoru postajala je sve jasnija i jasnija. Ni je znao što da uradi. Sjedio je prijavovan za stolicu dok je glas službenog spikaera strujio po „učionici“, preko stolica i stropa, preko prekidača, niz i uz zidove do vojničkih stopala i potom nogore, do vrhu izazivajući mučninu, pa još više gore, do sljeopočinica. Osjećao je kako mu udara u glavu, kako mu se unutarnji i vanjski tlak goloči izjednačavaju. Zatvorio je oči čekao da „pukne“. „Tko si ti?“

U VELIKOM GABERU KAKO SE NESLUŽBENO SAZNAJE MA DOSTA MRTVIH, DVA „ORLA-JNA RAKETIRALA SU POLOŽAJE TERITORIJALACA. OČEKIVAN JE BIO HELIKOPTERSKI DESANT NA KAMIONSKU BAZU. ALI JE USLJEDIO JOŠ ŽEŠĆE BOMBARDIRANJE „MIGOVIMA I „GALEBOVIMA“.

Neka, neka, tačko treba, gažite ih, dobacivao je drug iz voda. Srbin. „Pa vidiš čovjeka da je ovo čista montaža, nastavljaš kako tenkovi ruše kuće, a nigde u kadrui se to ne vidi. Vidli se samo snijegena kuća ili neko tenk. Ma, kažem vam čista ponalaža.“

Osjećao je kako „puca“ iznutra počeklu jedva primjelno, malo snije bez ikakvog ustručavanja mena su mu se počela tresiti. Jo je svoj glas kako puluje na jug kraj „učionice“ prema drugu binu, kako se utapa u kakoton-sivomastinastih glasova trenutak posnje. „Osjećam se kao izdejšte, reče sebi, a služim vojsku ojači svoj narod, moj narod, no sam zakletvu Jugoslaviju, ali sam se zaklelo da će je braniti od „njene“ naroda. Sloveniju am dao zakletvu kad sam se rođao. Ne, ne mogu više izdržati. Tašao je vani paleći cigaru na cijelu. Još su dva sata do straže, tri sata straže, tri sata odmora, a poti tri straže... i tako već pet-setak dana, tri-tri, a sve s međom u cijevi, a ne zna što je kod uče, samo nagada plivajući od vjetri do vjetri s te-ve ekrana koji alje vibre što se odbijaju od vell-

kog dijela „publike“. Osjećao je potrebu da se „isprazni“ da pročisti misline kanale. „Oficer“, misli. Kazali oficiru voda, on je jedina „glava“ kojoj je mogao sve kazati.

PREMA DANAŠNIM VJESTIMA IZ KLINIČKOG ROLNIČKOG CENTRA U LJUBLJANI SJENOĆ JE DO 22 SATA PRIMLJEN 21 RANJENIK. TERITORIJALAC EDWARD PEPELKOV UMRO JE OD POSLJEDICA OZLJEDA. A TROJICA RANJENIH U GLAVU U TEŠKOM SU STANJU...

O oficir je shvatio. Rekao mu je kako nije normalno lo šlo vojska trenutno radi, kako je on uplašen. Nešlo malo poslije stiglo je naredjenje za ulovan mesnog nareška u kamione. Nije bilo dovoljno ljudi pa je morao utočavati. Inače straža po pravilu ne smije ništa raditi. Straža se treba odmarati tri sata. Do straže

„Mesni je narešak“, razmišljan je. „dobre hrane u vojaci. Premljeno. Kulju s oko dvjesto konzervi stavio je sa strane. „Podijelit će drugovima“, mislio je nastavljajući krcati kutije.

O oficir koji je nadgledao ukrcavanje vidio je kad je -oludio- kutiju. Vukao je, nazivao ga bitangom odveo ga na raport oficiru njegovu vodu. Tražio je da ga se da „bezbednjaku“ na ispitivanje, a „bezbednjak je lanak, bezbednjak je KOS.“

„Niže potrebno“, odgovorio je -njegov- oficir.

Ponovo je osjetio muku u želuću, ali nije želio povratiti. To nije bilo to. Odjednom mu je bilo strano hladno. Pa još hladnije. Temperatura se spustila na minus devetnaest, točno toliko godina je imao. Najprije se jedna pa druga suša spustila do gornje usne. Ostale nisu mogao pratiti. Dalj su mu apaurine. Malo kasnije je zaspao.

VIŠE OD 500 ČASNICA I VOJNIKA PREDALO SE JEDINICAMA TERITORIJALNE OBRANE. A SVI SLOVENSKI VOJNICI KOJI SU SE PREDALI PREŠLI SU U REDOVE TO U MARIBORU GENERAL OKUPACIJSKE VOJSKE. DELIĆ PRIJETI BOMBARDIRANJEM MARIBORSKE SKUPŠTINSKE ZGRADE MARIBORSKA TELEVIZIJA BOMBARDIRANA. A DVA VOJNA AVIONA ISPUSTILA SU BOMBE NA RADIJSKI ODAŠILJAC...

Nije mislio ni na što. Osjećao se kao boca kisika u kanalizaciji. Odvukan se do televizora. Loše vijesti vukla su ga za rukav. Nekolicina je pravila žurade komentare na račun gledanog. Ni je reagirao.

PREDSEDNIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE DANAS NOVO POZIVA SVE STARJEŠINE I VOJNIKE KOJI SU NA SLOVENEJU VOJNOG ROKA U JUGOSLAVENSKOJ ARMII DA NE SUDJELUJU U AGRESIJI NA REPUBLIKU SLOVENIJU I DA NAPUSTE ARMIJSKE REDOVE...

„Da ofici odavde. Ofici kući.“ Uhvatila ga je panika, ali bez straha neki osjećaj prisustva svijesti i kontrole.

„Kući“, ponovi u sebi.

Cinilo mu se da hoda godina. Teren nije poznavao. Znao je samo da na tom području živi mješano stanovništvo Hrvata i Srba i da na mjestu gdje završava „Krajina“ počinju hrvatske općine. Nije znao gdje je to mjesto. Za dva sata prešao je osamnaest kilometara. Es-emb uniformu skinuo je ranije nekih dva kilometra nakon što je napustio kasarnu. Stigao je nadomak prvih kuća. Tko živi u tim kućama? Hrvati ili Srbi? Valja potražiti crkvu. Po crkvi će znati i po zastavi.

Hodao je izbjegavajući glavne putove. Kome se obratiti? Policiji? MUP-u? U kasarni su govorili da će ih MUP vratiti natrag.

Treba negdje stići prije noći, pomislili su svači u straže.

ž u priprevnošti. I moći me mogu ubiti.“

Nastavi hodači. Nakon nekoliko koraka slane.

„Moći, ponovi naglas. „Njegovi. Sjetio se drugova iz jedinice. Deset mjeseci bili su zajedno.

„Bili smo dobra ekipa“, dobro smo se slagali. Uglavnom. Što će biti s njima? Što će sa mnom biti? Što će uopće biti? I koliko će potražiti?“

ANGAŽIRANE JEDINICE JNA SVF VRIJEME POSTUPALE SU KRAJNJE OBAZRIVO. PREMOA SU U POJEDINIM MJESTIMA BESKRUPULOZNO NAPADANE I BILE IZLOŽENE MASOVnim VATRENIIM UDARIMA. VATROM JE ODGOVARANO SAMO U SAMOBRANI I KRAJNJOJ NUŽNI. KAŽE SE NA KRAJU PRIOPČENJA SLUŽBE ZA INFORMIRANJE SSNO-a...

Cula se iz crvenog „juga“ koje je upravo nailazilo cestom iz suprotnog smjera. Potencijometar odvunut do kraja. Vozio

Piše: Linda MILIŠA

je polako, nekih dvadeset trideset na sat.

„Možda je bezbednjak“, protrne.

Jugo je prošao pokraj njega. Okrenuo se da ga isprati pogledom. Stao je? Suvogačeva vrata su se otvorila i izšla je neka žena. Gleda

„Gleda li mene? Zna li ona? Primijeti li se na mene?“

Sam sebi izgledao je lako uhvatljiv. Stajao je ukopan na mjestu. Čitavu vječnost. Olovno u koljenima. Tišina koja šumi i prazno nebo iznad glave.

TIME SU JEDINICE JNA IZVRŠILE ZADATAK...

Glas službenog spikaera nestao je u daljinu. Nastavio je hodati.

Posljednjih mjeseci bio je na terenu. Više od 180 dana nije spašao u krevetu. U Kijevu je bila na redba u sve što vidiš pucaj!

„Da li bih pucao“, pitao se. Ne zna. Ne znam. Krikne. Ne znam. Civilna je jeka.

Z sjećanja je istignuo čitavu jednu scenu. Neodigranu -do kraja-. Starješina ih je mjerio snajperima. Nareduje — melak u cijevi! Ne zna što mu je raditi. Ubili ili bili ubijen? Tjeskoba pomiješana s nevjerosjću koja -visi- u zraku. U mislim iz kojih računa nema pašnjake, samo straha, srama i bljeska. Oko njega SUP MUP narod i vojska. On sam oko sebe. A ništa ne razumije osim da u kadru u kojem igra nešto smrdi do povraćanja. I pita se osjećaju li to i -reži-

sen-.

Pa scena druga. Kratka bez pojedinstvenosti. Na Plitvicama oficir izdaje naredbu — -MUP ovcima pucaj odma u meso kosi-

Potom treća, ispred kasarne u Kninu deseti ljudi. Naredba: -najpre pucaj u vazduh, po potrebi u nogu, nužno u meso a potom kosi-

Mehanizam logičnog rasudivanja otvara se. U pauzi između kadrava vojska oprema -marščevce-

Scene su izlazile iz podsvijesti. Kao utvare, i netom, kao pokošene padale na cestu. Mrtve slike živih vremena ostajale su iza njega. Zauvijek.

Zeleno svjetlo na semaforu stidišivo mu je namigivalo. Ulazak u grad odgođio je na trenutak dok se u njemu ne stišaju upravo probudeni. GDJE KOME I KAKO. Bio je umoran, i noge su ga bolje.

„Što je tu je... reće, -kreći. Sve ostalo nije važno, sada nije važno -

Slabo prometna glavna ulica grada. Potekao je njome. Činilo mu se kao da dolazi kući.

CRNO-BIJELO U KOLORU

LIPE CVATU...

I tako dok Jugoslavenska armija, apsurnih li riječi — "brani Sloveniju od Slovenaca", LIPE CVATU..., kako je nekad pjevalo "Bijelo dugme", a Hrvatska na svojih 25 šahovskih polja učvršćuje "hrvatsku obranu". Jedino se armija od čvrstog, maznenog i paženog zimzelena pretvorila u listopad

Usudu socijalističkih armijskih vojnika nije pobegla ni jugoslavenska, nekad zvana i narodna Umjetnost časno odlaška u mirovinu generali su već dureći grške u koracima, izabrali drugačiji završetak kamjere. Igrajući se ludim životima kao da je nječ o olovnim a ne vojnicima od kruha i mesa, potučeni su do nogu tako sramno da više ne postoji nikakvo komičko sredstvo kojim bi mogli sprati laganu s -jugoslavenske- vojske i svojih egoleta i uokvirivanih vojnih diploma. Poglavitno s njihovog lvdokornog obzora ili onoga što bi na obraz trebalo gledati. Znano je da su ova socijalistička vojska tenkovačka cijenjena okretala prema vlastitom narodu, da se demokracija gazišta gusjenicama, ali Adžići su nijeli ostali za pamćenje po -originalnosti- pa su na ravnim zadevama uputili i zrakoplove bacajući čarke i bombe koje su zabranjene međunarodnim konvencijama. Uostalom zar Blagoje Adžić vadi nije rekao da nekoliko tisuća mrtvih nije veliki gubitak u ostvarenju -viših ciljeva- da bi mu majke ne dužnih vojnika opalile laku moralinu -trisku- od koje će mu do kraja života zupati u ushma.

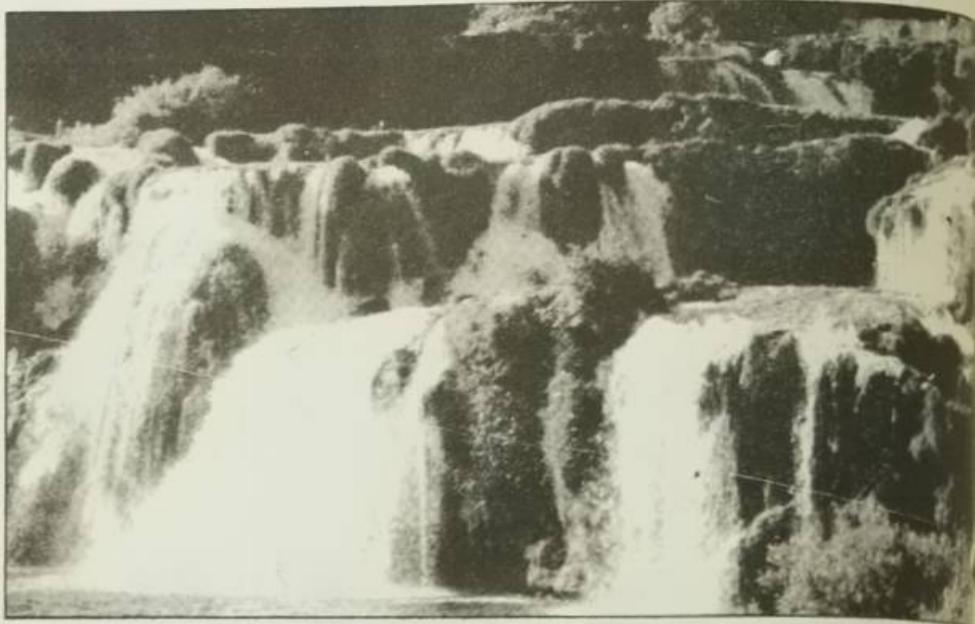
Slike tenkovske i zračne brutalnosti obišla su i Šibenski svijet, a tome je naveća zasluga NOVINARA TV slike su se pokazale jačima od čeličnih gusjenica. Naime, veliki broj stranih i domaćih novinara izuzimajući srpske i njima srodnike medije, prestali su biti obični izvještajelji s bojišta. Oni su postali aktirni sudionici ratne na strani mira i demokracije. TV Slovenija je funkcionalna pogul CNN-a, a stvar domoljublja

je bila za svakog slovenskog vlasnika VHS ka mere da bilježi -rat u Živo-. Upravnih njihove snimke su najviše prodrižale zapadno javno mišljenje i zapadnu politiku uopće. Na taj način učinili su više za priznanje Slovenije u svijetu od cijekupnog dosadašnjeg rada slovenske diplomacije. Istodobno, istočni mediji se ponosili i dalje na isti način, za -saopštenu za javnost- generali konzule TV Beograd Mila Štula -bnijiran- u intervjuu s generalom Andrijom Rašetom, a čak i -objektivna- -Rorba- ne ohijavaju fotografije s ratišta iz Slovenije -Pucaju u ledu pregovaračima iz JNA-. -Aržići- nametnuti rat -Rukovodstvo Slovenije grubo krši zaključke Predsedništva SFRJ-, teku je dio naslova iz -Politike-. A o -Politici ekspres- ne treba ni trošiti riječi. Istočno novinstvo, uz rijetke i časne izuzetke, još jednom je bilo na visini velikosrbizma. No, unatoč tomu, istina je otplovila u -eter-

I tako dok jugoslavenska armija, apsurnih li riječi — "brani Sloveniju od Slovenaca", lipe cvatu... kako je nekad pjevalo -Bijelo dugme- a Hrvatska se svojih 25 šahovskih polja učvršćuje -hrvatsku obranu-. Jedino se armija od čvrstog, maznenog i paženog zimzelena pretvorila u listopad.

P.S. Oglašale su se na skupu ispred Domom mladine i Šibenske majke i očeva djece na odsluženju vojnog roka u jugoslavenskoj armiji. Inače stanje, na Šibenskom području je zadržavajuće, ali istinito — mimo

I. POLJIČAK

NACIONALNI
PARK-KRKA

Nitko ne smije ugrožavati prirodu zbog predizbornih obećanja

Uprava NP -Krka- odasla je pismo Ministarstvu za zaštitu okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Pismo je stiglo i na još nekoliko adresa, među ostalima i na našu. Objavljujemo ga u cijelosti

CESTA PREMA VISOVCU

Raspolažemo također informacijom da končno je ovih dana dovršena modernizacija Dubravice — Rupe, odmah započeta modernizacija prijelaznog puta Lute — Pisak — Rečna desnoj strani Visovackog jezera, sa novom mostom Visovac. Zemljani radovi već su dovršeni.

Za ovo prednje Prostorni plan predviđa da se u urbanističkom projektu investitor ne pozove na urbanističke uvjete ni građevinsku dozvolu.

CESTA DEVRSKE — ROŠKI SLAP

Modernizacija ove ceste započeta je prema Prostornom planu predviđa njenu modernizaciju ali s novim mostom uzdvodno preko kanjona Krke, jer se promet ne smije pustiti preko (rimskog) mosta na Roškom slapištu zbog zatvaranja.

Radovi na ovoj cesti izvršeni su kada je dovršena (kao i na cesti Kistanje — manastir Arsovac) jer se sav višak materijala bacao na cestu, a sada se na tom dijelu bacaju automobile.

Predlažamo da se ova cesta modernizira do gospodarstvene skupine Šibenik, gdje je potrebno napraviti parkirište i okrešte, a preostali dio treba prepustiti pješacima. Optina Ombla požuriti s donošenjem odluke o izradi Prostornog plana Roškog slapa, kao što je tako i u Šibeniku. Treba također odmah raspisati i projekti novoga mosta preko kanjona Krke, koji je predviđena izgradnja mosta.

Iz naprijed navedenog činjeničnog stanja je da naki lokalni organi vlasti ne potpisuju radne Odluke o donošenju Prostornog plana Nacionalnog parka -Krka-. I-Narodne novine 1/90, fotokopija određeni o cestama u Parku Šibenik. Modernizacija parka -Krka- (Narodne novine 1/90, fotokopija određeni o cestama u Parku Šibenik) — postojeci most u Skradinu, u zaobilaznicu Roškog slapa i novi most preko Jadranske autoceste ispod Skradina.

Svakog putnika brzo ploču rješavanje problema u Nacionalnom parku prijeti da se zatvara, a ono malo začinjava prirodu po čemu je Republika Hrvatska.

Korisimo se prilikom da Vas upoznamo da je gospodarstvo Šibenika, gdje je potrebno napraviti parkirište i okrešte, a preostali dio treba prepustiti pješacima. Optina Ombla požuriti s donošenjem odluke o izradi Prostornog plana Roškog slapa, kao što je tako i u Šibeniku. Treba također odmah raspisati i projekti novoga mosta preko kanjona Krke, koji je predviđena izgradnja mosta.

Iz tog loga predlažemo da se izvrši priručna i linskička valonizacija ušća u kanjon Čikola, a da se izrada cestu pomakne nekoliko kilometara uzdvodno (prije Kulugići — Ardežake — Kašići).

CESTA NA ŽURICA BRDU

Izamo pouzdanu informaciju da će već u srpnju 1991. godine započeti modernizacija po ljkodug putu na Žurica brdu blizu Skradina, od spoja ceste Žure na desnoj strani Skradinskog buka. Navedenu cestu većim dijelom prolazi Nacionalnim parkom. Ne postoje urbanistički uvjeti i građevinska dozvola. Također nije ispitani utjecaj te ceste na stanje u prirodi. Sigurno je da će se ovom cestom otvoriti vrata motoriziranim posjetiocima u gusle borovu šumu, uz čega će vrlo brzo proizći požari, koji će dokrajiti i preostali dio šume.

Predlažamo da se izradi studija valonizacije u obziru Žura.

DRNIŠKA PANORAMA

SIROMAŠTVO JE ZAJEDNIČKO

Završava još jedan tjedan. Piše li se to povijest ili je sve ovo loše reštrane tragedija za male ljudi, narod i narode, a tare za političare i njihova bezumna nastojanja. Uglavnom nema željenog mira. Umire li to ljubav, čovjekoljublje, tolerancija, strpljivošt, zdrav razum...?

Tijedan je započeo boravkom i rasgovorom inspektora Šavarskog SUP-a Javicom Trmićem, i pomoćnika MUP-a Republike Hrvatske Jarkom Vuksom, a predsjedništvom i izvrsnim vijećem Skupštine općine o aktualnoj političkoj situaciji. Skupu su prisustvovali predstavnici Policijske uprave Šibenik, Predsjednik SO Dalmacija Josip Odak podnio je izjavu te o situaciji u općini Drniš od početka, istaknuo je da nema značajnijih međunacionalnih incidenta, da je prisutna zlostavljanja između Hrvata i Srba na grančnim područjima prema činjenici općini, pa je istakao da -marićevci- ne dopustaju odjeljak ne posao Hrvatima iz Metkovića u Kninu, pa su zbog loga petorica dobiti otkaz u TVK-u, zbog nemogućnosti doleske ne posao od pet dana. Odmah na početku, istaknuo je da nema značajnijih međunacionalnih incidenta, da je prisutna zlostavljanja između Hrvata i Srba na grančnim područjima prema činjenici općini, pa je istakao da -marićevci- ne dopustaju odjeljak ne posao Hrvatima iz Metkovića u Kninu, pa su zbog loga petorica dobiti otkaz u TVK-u, zbog nemogućnosti doleske ne posao od pet dana. Odak je posebno istakao težkoće 400 izbjeglih Hrvata iz Knina i kninske područje, izbjeglih pod pristiskom i napadima na Imovinu, te o njihovu smještaju u obitelji Dalmatina. Odmah potom skup je obavijestio da niti jedan Srbin nije ostao bez posla, a da siromaštvo pogeda jedan i drugi narod.

Stranackog naoružanja nema, naoružan je aktivan i rezervni sastav policije, dok je primijeteno da gradeni traže legalno naoružanje. Organizirano je više mirovnih mitinga, rasgovara i susreta sa srpskim stanovništvom, te u selima gdje živi hrvatsko stanovništvo. Prema ocjeni Josipa Odaka, predsjednika SO Dalmacija situacija je doista povoljna, pa Drniš živi relativno mirovo i bez većih incidenta.

Osmoro djece? Hrvati iz Rumunjske u pratnji Milje Radića s Međunarodnim festivalom Šibenik posjetili su Drniš 26. VI. Primošten ih je predsjednik općine te dmljeti dekan Šibenice Čavka. Među Hrvatima iz Rumunjske posjetili su

zatim Visovac te gradsku knjižnicu, gdje im je predan prigodan dar knjiga.

Optinski odbor HDZ-a otoka Krka pozvao je predsjednik osnovane iz dmljetske općine na izletovanje. Drniška bi djeca bila smještena po privalnim kućama na otoku, a njihov boravak će trajati dva tjedna. Organizirani odjeljak djece će obaviti ča optinski odbor HDZ-a Dmila.

Tučna vijest je da djecu Drniša je da nisu uključili u program Pleasan teatra San Ergesa iz Kanade te Gradskog pleterničkog zbora iz Seula. Festivalisti vijeće Šibenika u dogovoru s Dalmatinom nije poslalo ensembles zbog sigurnošću političkih razloga i događaja u Slovenskoj.

Razmatrajući pripremljene odluke za na-

rednu sjednicu Skupštine općine, izvršno vijeće je odlučilo da se osnuje poljoprivredna

svjetlostodavna javna služba. Ona bi dala bes-

platno svjetlo seljacima o sortama i sijamjanju,

čimeličkim preparatima te razvijala ekološku

svjetlost na selu. Ovakva odluka, kako se očekuje, načelni će na odobravanje seljaka i svih onih koji su se bavili teškoćama selu. Pri-

premijana je nova mreža osnovnih škola, do-

druge bez čeg učenje preučitvenih radnika te

izdatkujutih stručnjaka za ovo područje. Prema

prijeđalu ostaju samo dvije matične škole

i to: OS -Božidar Adžija- u Drnišu i -Jakov

Gotovac- u Unesku. Dalmatik školi se pripre-

ju dosadašnje osnovne škole -Bistrica i jo-

dnatva- Siveni, -Ivan Maštović- Gradić,

-Stjepan Radić- Drinovci i -Vjeko Štrinčić- Okt-

lai.

-Seljani- će obuhvatiti i mjesna urede

pa se tako ukidaju u Drinovcima, Kljacićima

i Gradiću, a ostaju u Oklaju i Unesku. Njihova

se neracionalnost dokazuju da ne obrađuju ni-

li pet predmeta na dan. Dobro je da smo se

osobili celobrodski glas na makar i na petli-

nji općine. Bilo je to 28. lipnja 1991. godine

Istog dana izvršno vijeće SO Dalmacija

osudili su okupaciju Slovenije te dell područku

Slovenškom narodu.

Sloboden GRUBAC

GDJE S KRALJOM KREŠIMIROM?

AKADEMSKI KIPAR KUZMA KOVAČIĆ

NA OBALI PRED KATEDRALOM ILI TVRĐAVI SV. MIHOVILA

...spomenik kralju Krešimiru mora nadići značaj gradskog spomenika i postati spomenik od općehrvatskog značenja. Postavljanjem spomenika na obalu pred Katedralom, pred licem mora, postigao bi se upravo takav učinak

Na temelju ovda u situaciju oko izbora lokacije za spomenik liči sastanka u Šibeniku i razgledanja lokacija te -Prijedlog za razmatranje lokacija-, iznosim ovdje vlastiti prijedlog – izbor najbolje od ponudenih lokacija ili jedno novo razmišljanje koje smo, čini mi se, nesretno preškocići za sastanku u Šibeniku.

Prvo, izbor najprikladnije lokacije od svih sedam predloženih. Već je objedom posložio nešto sastanka do svih: zato moguće da bi najprihvatljivija lokacija bila ona na obali pred Katedralom. Dosta od tog prvega dojma ne mogu se reći sada učiniti racionalno razmotrivi situaciji analizirajući sve elemente. Prisutnost mora u visualnom i prostorom pojuču spomeniku simbolički je tokom prevalno za ovu stvar, da ga je napravio nedopustivo prekočili. Mora bez metalora vlastavne kralja Krešimira, konično i bez metalora sreće Comovne Hrvatske (ako u ono doba kada je bila naprava najjača i najimljiva, tako i danas) u ovom slučaju je najvažnije – presudni je element. Mislim, naime da spomenik kralju Krešimiru mora nadići značaj gradskog spomenika i postati spomenik od općehrvatskog značenja. Postavljanjem spomenika na obalu pred Katedralom, pred licem mora, postiglo bi se upravo takav učinak. Svište sam da se radi u ovom slučaju prevenčno o idejnog strani rješenja ali mislim da ni onaj likovni i prostorni (urbanistički) moment neće biti zanemarivo dobar. Uostalom likovna vrijednost ovih će napraviti o kiparskom uspjehu ili neuspjehu. Prostorni (urbanistički) problem je u ovom slučaju najloženiji ali ne i nerješiv. U -Prijedlogu za razmatranje lokacija- navodi se nekoliko problema koji bi se mogli razvratom na ovoj lokaciji rješiti jednim promišljenim zahtvatom, i to je zbilja

moguće. Time bi se zadovoljio još u jednom zahtjevu koji se ovim natječajem stavlja pred sudionicike. Zapravo, nijedna od raspoloživih lokacija nije -čista-, a ne moguće je to i očekivali u jednoj stvari gradskoj cjelini -ranjenoj- u zahvatima novog doba upravo na mjestima gdje se moglo možda naći najbolje rješenje za spomenik.

Druge dodatne projekte za razmještanje. Na želju ovime unositi pomulinju u nešto što je već dogovoren, nego upravo želim sačuvati izdvojeni trajeći, no to ljeđ rješenja. Radi se o lokaciji tvrđave sv. Mihovila nad gradom. Mi se nismo ni osmislili na nju, niti je pogledali, a bio sam predložio da posle ekspedicije podemo isto tako je istaknu moguće. Kad ova lokacija odmah je asno da bi spomenik morao biti većih dimenzija kako bi se vidi s veće udaljenosti, a mora (sačuvana metalorat) i putaza Šibeniku kopnjom. Ovakvo rješenje bi se najčistije bi se i najdosljednije zadovoljilo onu potrebu da spomenik bude općehrvatskog nacionalnog značenja, a ne samo gradske. Govorno, naime, stalno i rame da bi spomenik trebao biti većih dimenzija i monumentalnije. Ovako bismo postigli tu svrhu, ne dirnuvši u zamjerno srednjovjekovno gradsko ikonu. Može se pominuti da je ovakvo rješenje prelasceno ali ja bih rekao da ono ima punu mjeru dostojanstva keo spomenik najvećem hrvatskom kralju.

Na kraju i ovim putem ču zamoliti da se ne natječaju ostala priljubljena sloboda prenosa u rješenju. Ne valja unaprijed odbacivati mogućnosti, odbacivati nešto što tobože ljudi neće razumjeti, ali isto tako ni konje ni mišići, i.e. Birat će se najbolje djelo a njelo može napraviti samo osoba stvaralački potpuno slobodan autor.

AKADEMSKI KIPAR KAŽIMIR HRASTE

ORGANIZIRATI OKRUGLI STOL

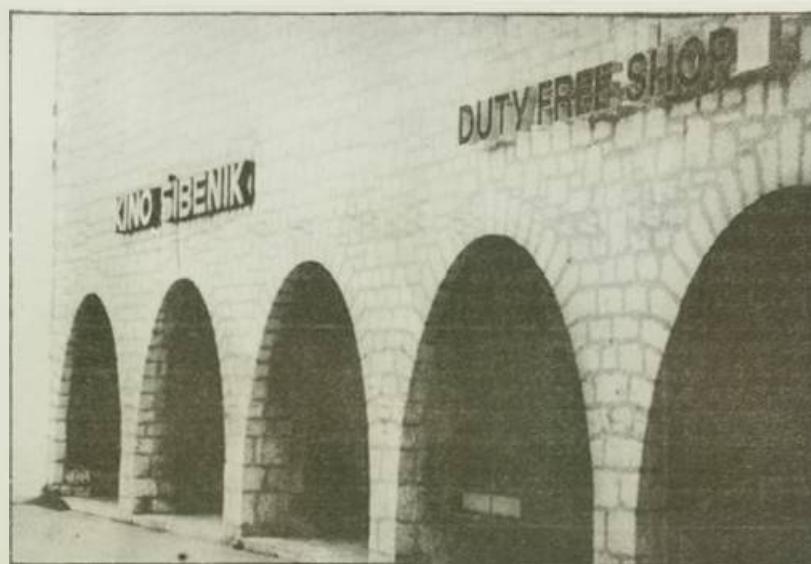
Pa mom sudu siri prostor Poljane ill., uže, prostor ispred crkve Gospe van grada gdje je sada fontana, bio bi najbolji izbor lokacije, s tim da bi se u to uključila i integralno rješavanje cijelog kompleksa Poljane.

Smatram da je potrebno organizirati okrugli stol s ljudima različitih struka (pojavljivanjem umjetnosti, likovni književni glikari i drugi stručnjaci humanističke orijentacije), budući da smatram da na sastanku kojem smo prisustvovali, osim nas kipara i arhitekata, nisu bili zastupljeni stručnjaci ostalih navedenih profila, pri čim je skup stručnjaka uvek daje kompleksniju sliku problema. Što bi trebalo pomoći: Odabranu u rasprijevanju natječaja.

Također držim da je potrebno razlučiti

dva vida problema: urbanističko i kiparsko rješenje. Pri raspisivanju natječaja treba ostaviti mogućnost za odvojeno i razdvajanje urbanističkog i kiparskog rješenja, s tim da čin odabere ono što je najbolje bez obzira na verzrosti određenih projekata.

Po mom sudu tim prostor Poljane ill. uže prostor ispred crkve Gospe van grada gdje je sada fontana, bio bi najbolji izbor lokacije s tim da bi se u to uključila i integralno rješavanje cijelog kompleksa Poljane.

Još uvijek bez air conditiona. Od 8. srpnja klijen u bravu do jeseni uz povremeno otvaranje ako ne bude hladnog kina

od tih kina, doslovno znači kvalitetu kvalitete za sada još uviđaj nema.

Stanje opće besparice

U stanju opće besparice kada broj socijalno ugrođenih raste iz dana u dan, kultura i vrijak dode u zaprečak. Kaže se rema novača ni za plate, a nemalo za nešto drugo. I kino-poduzeće dijeli istu sudbinu, pa je čak pitanje da li će na kraju i ostati. Razlog više da se nešto poduzme jer u prošlosti projektirala oglositi da postavimo grad bez kinu. Uskoro treba očekivati da u predvorju kina -Šibenik- ugledamo male poslovne prostore te bi djelom i na rednu najma moglo funkcionišati kino poduzeće. Ali što se tiče uređenja reprezentativnog kina stvar je u rukama gradskih otača. Jedino bi oni tu nešto mogli učiniti, ako ne održat, zbog obliknih okolnosti, enda barem u dogovoru. Vrjeme ipak je nječ o krupnijem finansijskom poduhvalu. Međutim, nije sve ni tako skupo kako se čini.

KINEMATOGRAFIJA U KRIZI

ZAŠTO NEMA GUŽVE PRE KINO-BLAGAJNAMA

...kino -Šibenik- nema ni alii condition, u blli osnovi preduvjet, da o drugim i ne govorimo. To prestaje blli isključivo problem kino poduzeća, a ono ga samo objektivno gledano i ne može riješiti, to postaje gradski problem, naravno, ukoliko ne želimo biti seoski grad. Šibeniku ne treba sala za prikazivanje filmova – Šibeniku treba kino, u punom smislu te riječi

Približava se stogodišnjica izuma filma međugrada, koji je 1985. godine omogućio pojavu kinematografije. Te godine su brada Lumière prijavili patent prikazan je i prvi film -izlazak radnika iz tvornice-. Tada još uviđaj sami tehnički osim za sobom i govor kroz članu industriju, koja už različita manifestirala i funkcioniranje do danas. S tim da su velo brzo nacen izuma ustrojstvom prilično jasna pravila igra. Kinematografija je bila podijeljena na in djejstvosti proizvodnju filma, njihovu distribuciju, te prikazivalaštvo in segmentu koji ne mogu jedan bez drugog ali ipak zasebno funkcionišati. Prototip filmske industrije bio je i ostao Hollywood, uz odstupanje ostalih kinematografija, po glavito Evropi. Ne kaže se bez razloga da je film u Americi u prvom redu biznis, pa tek onda svi ostali dok se u evropskom krugu više težilo umjetničkom, a tada se javljuju problemi finansijske prirode. Naravno, tada u igru ulazi država koja raznim načinima do tla male nacionalne kinematografije. Takav je slučaj i s južnoslavenskom hrvatskom kinematografijom, ali ne u cijelosti. Naime država finansira isključivo proizvodnju filmova, najkupuje stvari, a distribuije i prikazuje svi prepusteni tržišnoj ulaskinicu. Kako film na ovim područjima nikada ne po svoj prikazi neće, niti bio prava industrija nego kulturni i civilizacijski domet, ma kako to u danas je potreban većeg da smješta, postavlja se pitanje da li distributeri, prikazivači mogu izdržati tržišnu ulaskinicu. Ne samo na njihovu, nego i na štuju gledateljsiva, ko je filmsko tržište prisiljena na gledanje isključivo visoko komercijalnih filmova na kojima se zaraduje. Umjetnički dojam tu više nije važan. Stvarno da li prikazivači kino poduzeća mogu preživjeti u ovoj svakakvoj krizi?

Kad ste zadnji put bili u kinu? Zašto ne idešte češće? Da li zbog nezanimljivih filmova ili zbog ne baš sjajnih šibenskih kina? Ali je možda nešto drugo u pitanju?

Pari gledanosti filmova u kinima širom Hrvatske pokazuju zavidnu stopu, a ni Šibenik ne razstoji. Ljeti načelo pada gledanosti, ali ove zime nije bilo baš vrlo. Što nije bitnije ulječalo na posjet. Jednostavno, sve manje ljudi ide u kino. Šibenska kina su sve češće poluprazna. Ni filmski repertoar bilje ne ulječa, jer u Šibenik vrlo brzo dolaze najakcijalnije filmske ostvarenja i vidi čini svoje, ali, čini nam se ne u potpunosti – kino je uvek bilo. Pad životnog standarda, još jedan čimbenik, ali kino je još uvek najljepšina zabava.

Reprezentativno kino

Stolnici gledalec dnevno na svim predstavama u svim šibenskim kina zaušta je mušera brojke, od koje kino poduzeće ne može pokriti ni najnužnije troškove a kamoli od loga živjeti. Naprosto ispanjivo zvuči: stolnici gledaleci na grad od 40 000 stanovnika. Sto se to događa sa Šibenskimima nije valjda da pišu nikoga na zanimaju filmu, ali se problem krene negdje drugačje. Za de-

Kino Tesla, zatvoreno do daljnje

Za sada, jedino sigurno otvoreno tijekom cijelog ljeta

Ljetno kino

Već nekoliko godina Šibenik nema ljetno kino. Kako saznajamо radi se ne tome da se ova godine napokon otvor, a glavna prepreka je opel novac. U kino-poduzeću nam kaže da će nastojati naći zajednički izbor s Centrom za kulturu i Fondom za kulturu Šibenik, su prikazivati filmova na letnjoj pozornici bez dinara za sada jedini je uvek da je u gubitku. Što će se dogoditi ostaje otvoreno, u malo palečku konzultaciju Šibenik zaista treba ljetno kino.

Za sada je jedino sigurno da kino -Tesla- ne radi do daljnje, a od 8. srpnja klijen u bravu do jeseni uz povremeno otvaranje ako ne bude ljetnog kina. Šibenik- uz mogućnost povremenog ljetnog otvaranja uključi se u biti ljetnog kina. Dakle ovog ljeta filmska publica celulozna vrpca će se okreći i sigurno tek u kinu -20. avgusta- Ivica POLJIČAK

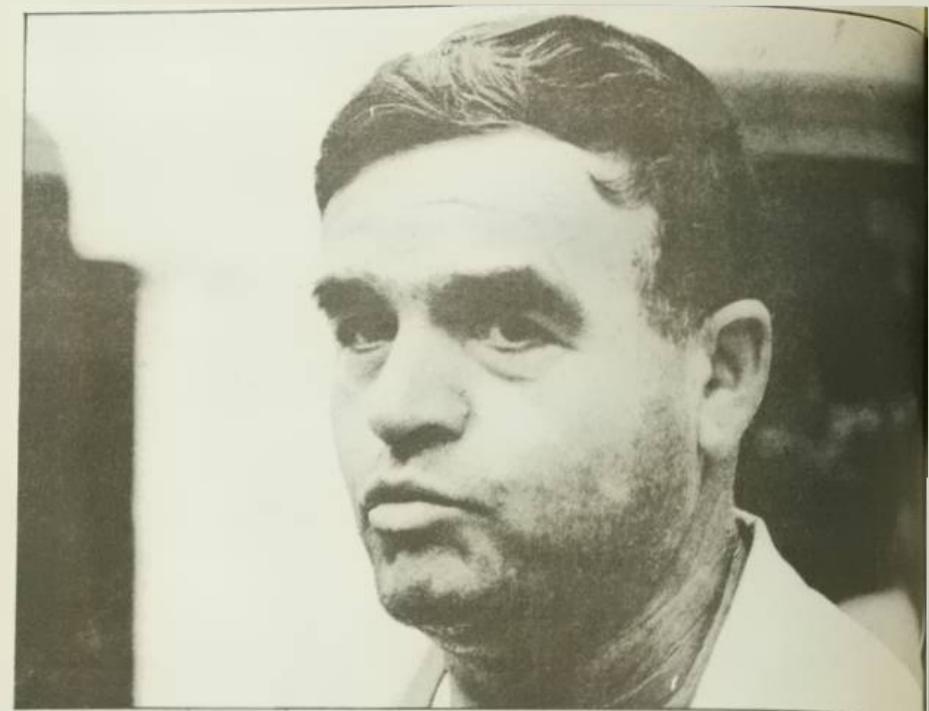
I. Bašelović

I. Katalinić

M. Mijaljević

M. Mijaljević

GUSJENICE PROTIV LIPE

Mali Janez je odrastao. Bio je on, zapravo, uviјek velik i pametan. Što je često dokazivao, ali branje glijiva nedjeljom i penjanje po brđima i Alpama ratnicima s Istra bilo je dovoljno da Slovence svrstaju u kategoriju -militavaca-, a čitavu njihovu male republiku smjesti u krhki okvir kojeg će oni razbucati kada god se sjele.

Onaj sasvim postojeći Janez preimenom Janša, i kako se pokazalo ne i slučajni ministar obrane u Deželi pokazao je što sa svojim teritorijalcima može učiniti -armadi- — nekad Jugoslavenskoj i više nikad ali sve više isključivo srpskoj — porazivši ih njihovom vlastilom doktrinom po kojoj je naoružani narod, ukoliko je napadnut, nepobjeđiv. Istina, to je u slučaju ove nesreće Jugoslavenske vojske ujedno bila i teorija bumeranga, koja se ljudima koji sebe nazivaju -narodnim generalima- razbila o glavi. Nisu shvalili da su oni agresori, a da dječaci koje su poslali na Sloveniju u ime Jugoslavije i nemaju osobila motiva pucati na one koji su do jučer bili braća i sastavni dio sada već raspadanog jedinstva na području Jugoslavije.

S osjećajnošću lenka kojega je poslao na Sloveniju, čovjek i general četvrtaste glave poznatiji kao Blagoje Adžić, prije neki dan demonstrirao je, na užas svih slobodno mislećih ljudi, odlučnost vojnog vrha da ide dalje, tj. do kraja u slamanju Slovenije a i Hrvatske. Tragubnjajući o izdaji i -mangupima- u vlastitim SMB-redovima taj je dokazujući čiji je i da ne živi u vremenu i prostoru između redova pročitao da je spremen za spas Izv Jugoslavije, zajedno sa svojim jatacima uništili i polovicu jugoslavenskih naroda. Mladi životi su pali — živimo u nadu da neće i drugi majke iz svih republika traže natrag svoju djecu, a i bě-

1 GEN 50 RU

ća s generalskih epoleta otpada u ne povrat. Hoće li umiruti dinosaurus u agoniji nestožati povući za sobom još mnoštvo ljudi kojima je do mira i života teško je reći. Dok nastaje ova leksična stizu vijesti o smirivanju i povlačenju -armade- u vojarne. Mobilizira se medulim, Srbija. Sa mnogo manje onih -ako-, a sa sve više čvrstih zaključaka temeljenih na surovoj stvarnosti proživljavamo ove dane utajući se u čudo i Božju providnost. Zapad obećava priznavanje samostalnosti, ali zauzvrat traži mir novine postaje beznadno liskati jer se prilike mogu promijeniti u minuti, ali ipak, evo anketu u kojoj Šibenčani govore o svemu što kao i drugi proživljavaju:

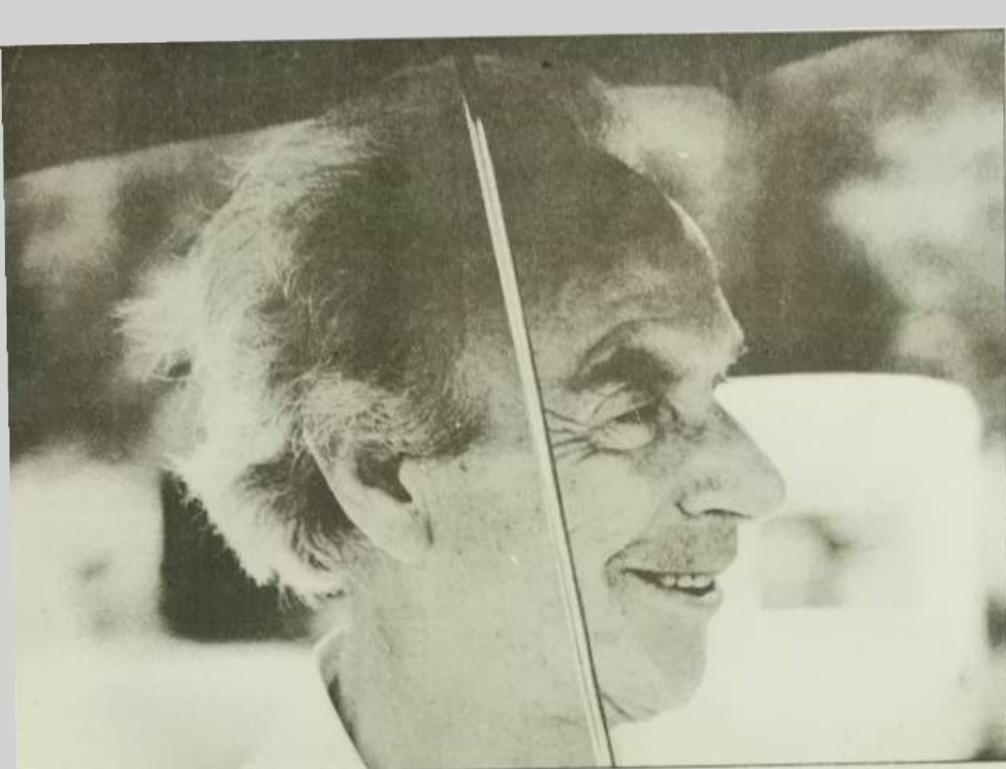
Ivana Bašelović učenik — Ovo što je vojska točnije Srpska narodna armija učinila u Sloveniji, i ono što potkušava u Hrvatskoj, to je najblaže rečeno bezobrazno. Ipak nije i svako zlo za zlo. To je prilika da ih se konečno i zauvjek riješimo. Budu li nam nametnuli rati, boni ćemo se. Motiva imamo kao nikad — Bit će teško, ali oni nemaju šanse.

Mladen Mijaljević umirovljenik — Kakav je postupak vojske u Sloveniji? Nikakav, što kaže naš narod. Ono što

oni rade, it: u svojoj
je h ja sig
šta su ih har
bjeti, ali sm
znam ode li
mira Gener
če. Jer ječa
kao pedese
se izvlači
Nedjelje
— Očekuju
prilika. Da se
nu osjeti d
koje dolazi
i mi smo se
ljenjima. Sa
pada, s oda
ohitelji, kao
ljudi, i ne bi
nerazumne
duboko
da jedan gen
javu. On nem
kakav revo ut
uzlažavat?

Mario
— Zgrajam!

generala ne
Oni bi sami

Aaglic

RAL DARA

Hud radija
in. A narod
no oni naši
e se rat iz-
š gora. Ne
nedu nama
e znaju šta
ia pnmanja
a šta nego

umirovjenik
o smirenja
ću ovu -ig-
generacija
dio u ratu
čim poko
vito teško
e u mojoj
u mlađih
tvo nećije
Po mom
i Blagoja
gu hrvatili
li takvu iz-
je bice ne
može tako

umirovjenik
većina ih
i osjećaja
maju dje-

cu. Uostalom već su ih i srpske majke
proglašile uzdajicama. A mi smo već
dosta toga svi skupa prepatili, ne treba
još jedan rat i mlađim generacijama.

Igor Katalinić fotograf — Ovo što
je učinila Izv JNA je strašno. Ali je
do ovoga morale cod... Nai, osi... moći
se tko bez puške oslobođio. Ako i bude
rata, mislim da neće dugo trajati.

Dezertiranja i predavanja vojske kazuju
nam o tome da malo tko želi gubiti gla-
vu.

Josipa Grubišić službenica — Kao majku i kao gradanku, ovi po-
stupci vojske u Sloveniji su me raža-
lostili. To je iračno i žalosno, pa tko
su ti ljudi iz vojnog vrha? Poslali su
djecu, koja još nisu završila obuku
u rat. S njima manipuliraju. Slovenci
i Hrvati imaju odlične motive da posta-
nu samostalni. Nikad više Jugoslavija
nije je niti trebalo biti.

Mile Perkov radnik — Ovo što je
učinila vojska, to je najgore što su
mogli učiniti. Ne vjerujem da će se pri-
like rješiti bez rata. A ako ga i bude,
nema onoga tko bi mogao reći koliko
će trajati. Dakako, motiva mi imamo
i Hrvati i Slovenci — trebamo imati na-
šu državu i ništa više.

Vlatka Komadina umirovjenica

— Mislim da nije u redu to što vojska
radi. To je vojska kojoj smo do juče
vjerovali, a sada nam rade ovako da
proživljavamo Rumunsku. Ono što
smo gledali sa užasom na televiziji de-
nas to isto gledamo, ali kod sebe. Moi
sin nije u vojsci, ali je jasno da djeca
dogibaju zbog nečijih usijanih glava.
Bude li razuma, rata neće biti. Teško je
reći.

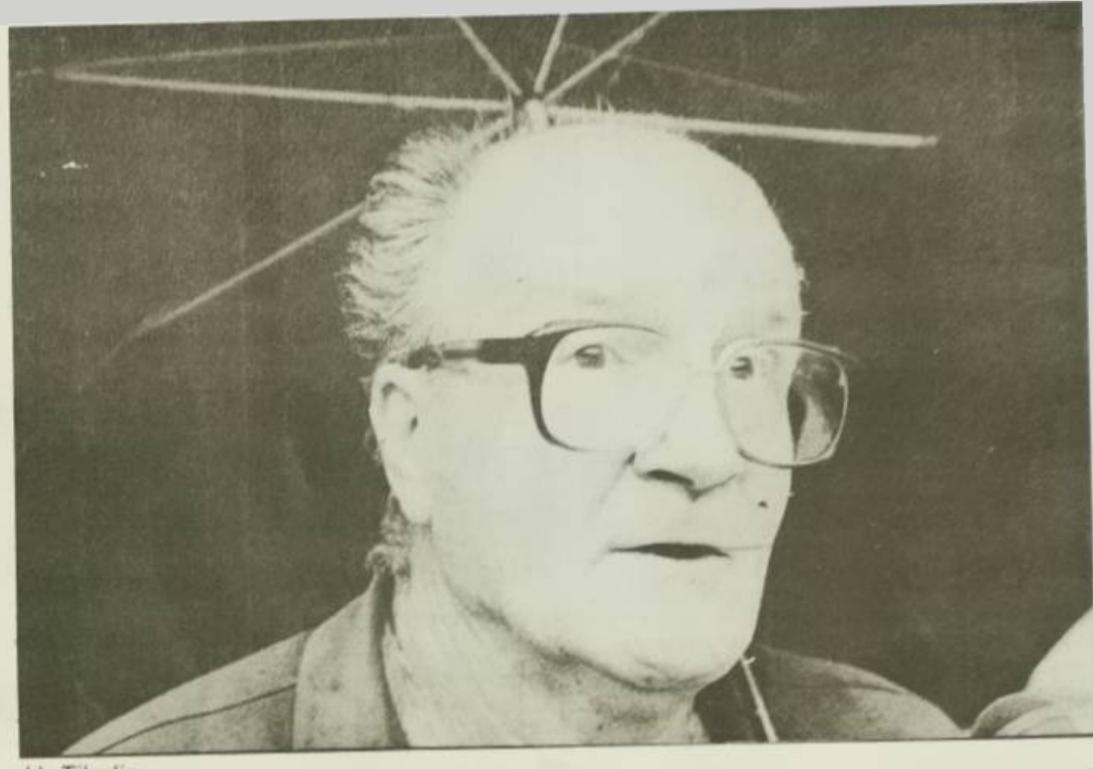
Marina Jurčić novinarka — To što
je učinila i što pokušava učiniti vojska
to su posljednji trzaj i same vojske
i Jugoslavije. Poslali su djecu u rat, to
je užasno i okrenuli ih na Slovence. Ne
znam kako će sve završiti — nadam
se miru, ali su generali dokazali tko
su i što su i ne što su sve spremni da
bi sačuvali sebe i izvor privilegija za
mnoge.

Nikica Mihić učenik — Čini mi se
da za mir više nema rade. Moral ćemo
ratovati — brzo i efikasno, i nježiti se
i vojska i onoga što ona očičava. To što
su učinili i što rade generali jesu bez-
umno. Ali mi kac u kada prije imamo
odličan motiv za borbu. Pokazali su to
i Slovenci.

Danka Vlahov studeni — Ovo
u Sloveniji što je vojska pokušala uči-
niti, to civilizacija ne pamti. To se doga-
dalo u srednjem vijeku u osalem svijetu.
A ono što pokušavaju u Hrvatskoj
to svim silama treba spriječiti. Ne smije
se to više nikada ponoviti. To je strašno
vila sramota. Situacija bi se mogla nje-
ši minim pustem, kada bi generali
imali volje za razgovorom.

Damir Žale ugostitelj — Mislim da
je sve sistematski smisljeno još od
kraja prošlog rata. A to što su nas neši
nekadašnji političari uvjeravali u bri-
stvo-jedinstvo sada je izšlo na vidjelo
i vidi se tko je tko u ovoj zemlji. Zna se
čiji se narod podrazumijeva pod „narodom JNA“ — to je srpski narod, sve je
tu znak jednokosti — i vojske, i komu-
nisti i Srb... A mi i Slovenci ne samo
da imamo dobar motiv da steknemo
samostalnost, već i povjesnu šansu,
jedinstvenu da to i ostvarimo.

B. PERIŠA
(Snimio: V. POLIĆ)

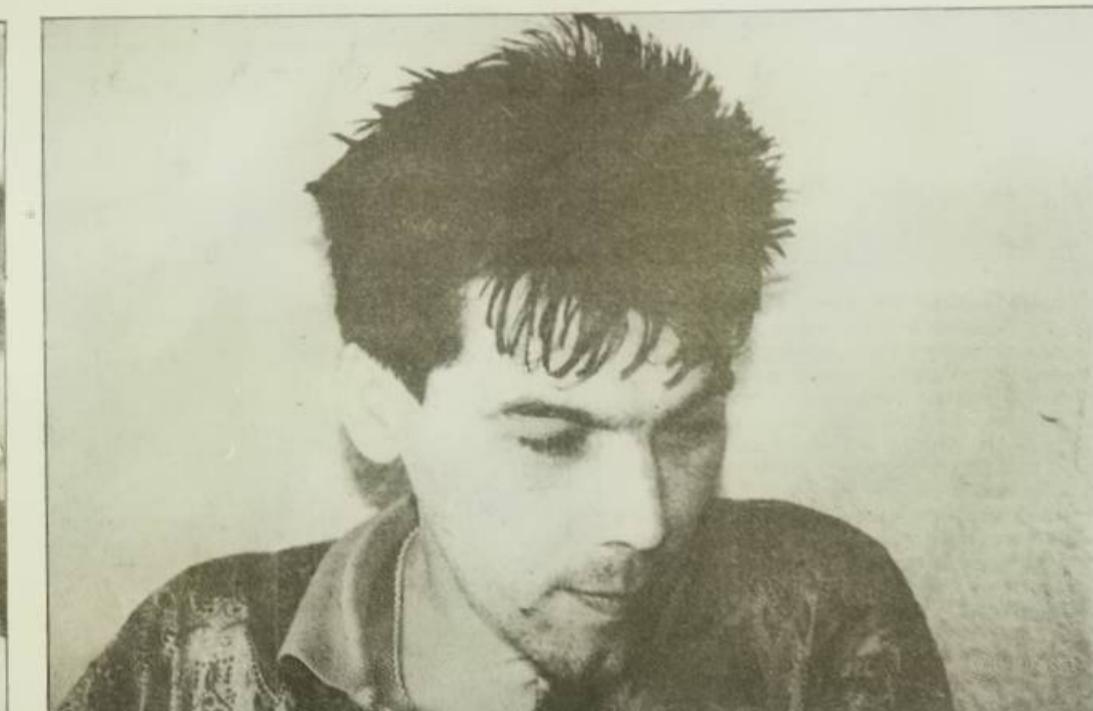
H. Tikulin

J. Grubišić

V. Komadina

D. Žale

ahov

PLEJADA ISTAKNUTIH
ŠIBENČANA

Antuna Vrančića, toga uz Jurja Dalmatinca najuglednijeg Šibenčanina, može se najbolje upoznati iz njegovih 4000 sačuvanih pisama

— i dosta prethodnih carevih posljeća se tuže na nepravdu potpuno opravdano jer u nas je se slovovalo i časnim postupom negoli plemići s ovom vrstom podatka i prema vlastelini bježnje posljeku baš nikako ne mogu obraniti od lurske hranjive na isti način itd. izobiljuju i prevaruju i robave kao i sami Turci i ne mogući se jedinci više odvraćati im bez raspoljiva. Beci su se u vlasnik pogubne. To što neka bi većna veličanstva radnja izbjegla blagajku nego smrću.

T o je ulomak u podudarajućem pismu što ga je caru Maksimilijanu II., kralju hrvatskom i ugarskom, u danima selsačkog ustanka pod vodstvom Matije Gupca poslao Šibenčanin Antun Vrančić. Taj potomak čuvane šibenske obitelji, koja se desetljećima iz Bosne, radio se 29. svibnja 1504. godine — jedan je od najstaknutijih diplomata i učenjaka svoga vremena. Za razliku od recimo Tomića Mravuća, Antunu Vrančiću država je bila — pri nuci — odmah po rođenju. Zahvaljujući uglednim i moćnim ujacima i biskupu Petru Benslavu, hrvatskom banu i glasovitom vojskovođi u borbenim protiv Turaka te Ivanu Stjepiću biskupu — i sam sin plemića Antun je rano dobio

DRMATOR POD OKRILJEM KRALJICE

čini se da je bio taj člo se časni Antun, naček Šibenčki dopadljiv čovjek, i previše približan Zapoljinoj udovici, pa je — nata njeni direktivi znao primati i u kraljevici spavačoj sobi. To dokako nije moglo izbjeglo oku dvorskim spisateljima, da se Antun pokupio i vratio u kokoje je sam napravio — domovinu, premilu i gko kamenitu.

U rodnom Šibeniku Vrančić je provao pet godina. Medutim, prije toga valja reći da je Antun putojući u službi kraljeve Zapolje i kašnije njegove udovice izabala upoznati mnogo ladašnjih značajnih ličnosti, a s nekim je kao na primjer s Erasmusom Roterodamskim, bio u izrazito sređenim vezama. Antunu, dakle, nije smetalo što je Erasmus stjegnoga protestantizma. A već u to vrijeme Vrančić je bio biskup. No, nakon Šibenčkih razmisljaja u povučenošći, Vrančić se opet vraća na političku pozornicu — na dvor Ferdinand I. Habsburškog i poslaje njegov tajnik. Ta nova diplomatska funkcija omogućuje mu nova putovanja, a Antun kraljici i Turcima u Čarigradu stigao dugogodišnji mir sa sultonom Suleimanom II. (1566. godine), a za pregovaračkim stolom najviše se nastočio s jednim našim čovjekom, glasovitim Mehmedom Sokolovićem.

U pauzama pregovora Vrančić obilazi turske arhive i knjižnice i u njima naleti i na latinski prevod glasoviti turski historičar — Fanti ab Khanu — s razozemskim učenjakom Busbecgom, čiji je znomeniti — Angarski spomenik — top sadrži

i opis funkcija rimskog cara Ottaviana Augusta (to mu je donijelo arheološku slavu). No, da bi se upoznao Vrančić kao difavrik, kulturni rednik i čovjek — napravljen je su njegova sačuvana pisma (ime ih oko 4000). Iz tih pisama može se — lomaljivo — upoznati Vrančićev intimni život, njegovi pogledi na političke i društvene praktike i njegovu pripadnost evropskom humanističkom krugu. Njegova ljudskačka osoba je i u čitavom pismu građa je u povodu Gupčeve ustanka ugodna caru Maksimilijanu.

Kad govorimo o Antunu Vrančiću — tom uz Jurja Dalmatinca najuglednijem i najznačajnijem Šibenčaninu — valja reći da se izabralo i kao pjesnik (zbirke — Elegija — i — Otu — iskana su mu u Kreškoviću 1537. odnosno 1542. godine). Vrtničac ugleđa moći Antunu Vrančiću doživljava mada nije smrt posljeda kraljevski namještaj za Ugarsku i Hrvatsku (1572. godina). Medutim, na tom vlastokom položaju nije se dugo zadario — umro je 15. lipnja 1573. godine u Prešovu. Pjesnik ponosno je bio, a hodočašće, geografi, državnici i crtor Antun Vrančić, koji je svom menju često dodavao — Šibenčensis — počev u crni sv. Nikole u slovačkom gradu Trnavi.

O.P.

U sljedećem broju: UZBUĐUJUĆE OD PLAĆA TETTOINA

DIJETE

FOLKLOR 1991.

darnih svecakovina, te posebna umivanja i kupanja

Na stranu od postupaka kojima se osigurava zdravlje samoga djeteta, napose zanimljivo poglavje tradicijskih poimana predstavljaju činovi kojima se dječak, kao nosilacime određenih obrednih radnji, njihov blagotvorni utjecaj proteže na cijelu zajednicu. Dijem Hrvatske to su ophodnici iz različitih godišnjih doba, pod različitim imenima, s najčešćom zajedničkom osobinom znanja karakterističnih pjesmica i pripravnosti na obdanjanje. Oni iz božićnoga razdoblja zadržali su se sve do naših dana obilježiti stanova novogradnju u polazni za kolacića Nevinost i zaigranost ovakvih dječjih skupina.

Izvjezdari, bellehaman, drvce... I poslijedu po sobnu simboličnu važnost, održanju i u svečanskom običaju polaznika (polazajnika), hodojena. Namje u različitim godišnjim prigodama kod nas redovno o koncu godine navada je podrazumijevala i obilazak djece po kućama uz čestilanje i željenje zdravlja i uroda. Značaj ovog običaja vidljiv je i iz usporedbe sa navadama drugih krajeva, gdje je polaznik držan za prvo posjetioca u novogodišnje jutro a polmanje muškačice za nosilca poželjnih simboličkih značenja. Isto je i do le mijere da se mogućoj najmajmuni vratu nisu otvarala sve dok nije našao muškarac, ili muško dijete. Ono je bilo i čestim motivom vrlo važnih simboličkih činova po učenju nevjesta u svoj nov dom. O važnosti vezivanju uz ovaj životni dogadjaj svjedoči da je jedan rasprostranjeni običaj evropskih naroda ušao i u protokol suvremenog gradanskog vjenčanja — riječ je o prenošenju mlade preko praga, čime se je kanilo zaštititi od log obitavališta kućnih duhova (gdjekad i grobišta kućnih predaka, ili ritualno usmrćenih životinja). Prije vilenome zbijanju, naime, bilo je upulno dobrodošlo da mlada u krilu podrži jedno muško dijete iz kuće (za jedno se drugim rednjama provodenjem oko kućnog ognjišta u smjeru

Moć

Ako je svima antropoloških istraživača došlo u — gradnju začetka znanja što čini mogućima kolektivno ustrojeno misli i akcije koje teže pretvorbi odnosa moći ograničavajućih za živote ljudi, kako je prije osam godina pisan R. Simoni, tada neće biti izlječeno motritelje na zakukljavuća ratna herenja, dograditi i znakovitom definicijom moći, prolazitičkom iz zajedničkih naputaka brajni istraživanje različitih ljudskih kultura. Iz pere Michaela G. Smitha 1986. godine ispisano je: — Moć je sposobnost poduzimanja samostalnih akcija unatoč otporu osoba, grupa, pravila ili materijalnih uvjeta. To je sposobnost vrednost nečije volje činjenjem, tako je neophodna, i preko volje drugih... Ako je u pravilu djetovrorna, isto primjenjivana priljubeno i poaređeno, ona postupno može uobičavanjem i općom privrženosti postići karakter vlasti... Ipak, sve dat je predstavljati vlast, moć je ma koliko praviljavajuća, uviđek kritika i relativna, i njena izvršena i pogodbena djelotvornost je nestabilna. Nasuprot tome, vlast, koja je u svojem djelotvrgu, karakteru i raspodjeli učvršćena, povezana je sa pridržavanjem koje obavezuje više le normativnog instrumentalnog razloga.

Sunčeva gitana: prvi postupak prema novim roditeljima i dr.

Konac godine predstavlja i razdoblje dječje danjanja (ovdje osobito o sv. Luci, potom i o sv. Nikoli i Božiću i Novoj godini), kao i stjecište više prilika za slobodnije dječje ponašanje. Napose je bilo zanimljivo u zalednim drugim krajevima o Mladincima. Matericama i Očićima dječa su znala da im je po cijenu stalnog otkupa, dozvoljeno i načas zatočili svoje roditelje.

Uz molive dječjega života iz godišnjeg običajnika, točno bi bilo nesposmenitima ostaviti i dječje brojalice i igre. Svojim ogoljelim pamtljivim sadržajima, ma te su rutre forme narodnoga stvaralaštva nepose zanimljive zbog prenošenja drevnih pripovijednih obrazaca. Tako su se i zadržane rečenice okamine romanovlaškog jezika u bliskim zalednim prostorima očuvale do praga naših dana u srodnom pasirskom razbijanju ovaca, dok je za dječje igre zagrebački indolog V. Ježić ustvrdio da nekada predstavljaju i zadržane utočišta dravnih obreda, onda kada se na njih zaboravilo u svim drugim predajama. Podaline i za preobliku, brojalice su održavale i zbiranjima izvan dječjega svijeta (— 2mo Tito i sloboda). A mijene u sadržajima i ulogama dječjih igara vjerojatno su uvijek ostale najvećim neuzgorenim nepucima o duhu vlastila vremena. Kao što i našem svjedoči ovovremena dječja igra — legitimiranja.

J. KALE

● Spominjete konkurenčiju. Zar je ona bila sile-
ba?

gruposi. Urazen Bojanović je imao dobar rezultat u Americi. On je morao proći ijetni kamp. Jer

bude

Zoltan KABOK

JEDRENIJE

DVIJE MEDALJE U »EUROPI«

Manjak novca, a samim tim i stabilizacijski odnosi unutar jedriličarskog društva, uvjetovani su da se 18. tradicionalna manifestacija regata ponovno svede u okviru regatnog polja u Šibenskoj luci. I trenutačna društveno-politička situacija bila je razlogom nastupa svega trideset i dvajučice natjecatelja, uglavnom iz dalmatinskih klubova. Ne samo da su se natjecanja odustala

pod okriljem Međunarodnog dječjeg festivala, vozila se u dvije klase. Zbog izuzetno jakog vjetra. Regatni je odbor odlučio da se ne održi utrka u klasi -Optimist-. Šibenčki su predstavnici u preostale dvije kategorije postigli uspješne rezultate. Duško Bojanović zauzeo je drugo mjesto u klasi -Laser-, plesavši ga osim do pobjednika Tonku Antunovića. Pana

-Mornara-. Treći je bio takoder Šibenčanin Oreš. U klasi -Europa- najbrži je bio Darko Šuput iz -Mornara-, dok su drugo i treće mjesto podijelili Boško Bojanović, odnosno Zoran Brzić, obojica iz Šibenskog -Vale-

— Vidjeli ste i sami epilog utrke. Trenutačna situacija nosi je sputata da rezultat organiziramo na razini hrvatske

člo je vožena na regatnom polju ispred -Solana-. Ovaj put morali smo sve organizirati u stabilizacijskim okvirima. No, najznačajnije da se tradicija nije prekinula, tekao nam je nakon završetka natjecanja Nenad Rak, aktivni jedriličarski društvo -Val-

ZK

AUTOBUSI

RED VOŽNJE GRADSKIH LINIJA

N. TRŽNICA - VIDICI: 6.30. 7.10. 8.05
9.00. 10.00. 11.00. 12.10. 13.10. 13.50
14.30. 15.15. 16.50. 18.10. 19.15. 20.10
21.05. 22.10

VIDICI - KAZAŠTE: 6.40. 7.20. 8.15
9.10. 10.10. 11.10. 12.20. 13.20. 14.00
14.40. 15.25. 17.00. 18.20. 19.25. 20.20
21.15. 22.20

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 18 sati vrijedi ovaj raspored:

6.45. 8.00. 9.30. 11.00. 12.30. 14.00
16.20. 17.00. 18.30. 20.00. 21.30

6.55. 8.10. 9.40. 11.10. 12.40. 14.10
16.30. 17.10. 18.40. 20.10. 21.40

Napomena: Povratak u 6.40 od Vidika prometuje preko Subičevca do TEF-a kada je u 14.40 od KAZAŠTE do TEF-a. U 15.05 od TEF-a preko Subičevca. Nedradnim subotama ne prometuje od TEF-a

KAZAŠTE - NJIVICE: 6.50. 7.30
8.25. 9.20. 10.20. 11.20. 12.30. 13.30

14.10. 12.10. 18.30. 19.35. 20.30. 21.25

NJIVICE - N. TRŽNICA: 7.00. 7.40
8.35. 9.45. 10.45. 11.50. 12.55. 13.40
14.20. 18.00. 19.55. 20.50. 21.35

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

7.05. 8.20. 9.50. 11.20. 12.50. 14.20
16.40. 17.20. 18.50. 20.20. 21.50

7.45. 8.45. 10.45. 12.15. 13.45. 14.30
16.50. 18.15. 19.45. 21.15. 22.00

N. TRŽNICA - MANDAUNA:

6.30. 7.15. 8.15. 9.30. 10.30. 11.30
12.30. 13.30. 14.30. 15.15. 16.10. 17.00

18.00. 18.40. 19.30. 20.20. 21.30. 22.30

MANDAUNA - KAZAŠTE:

6.40 (naredni subotom do TEF-a) 7.25.
8.25. 9.40. 10.40. 11.40. 12.40. 13.40

14.40. 15.25. 16.20. 17.10. 18.10. 18.50.
19.40. 20.30. 21.40

Nedjeljom i praznikom te subotom

posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

7.10. 8.10. 9.10. 10.10. 12.10. 13.10
14.10. 15.10. 16.10. 17.10. 18.10. 19.10
20.10. 21.10. 22.10

7.00. 8.00. 9.00. 10.00. 12.00. 13.00
14.00. 15.00. 16.00. 17.00. 18.00. 19.00
20.00. 21.00. 22.00

Napomena: Polasci iz MANDALINE u 6.40. 14.40 ne prometuju do TEF-a kada je u 7.05. 15.05 od TEF-a do MANDALINE preko VIDIKA. Nedradnom subotom ne prometuju

KAZAŠTE - BIJUĆE: 7.15. 8.35. 9.50.
10.50. 11.50. 12.50. 13.50. 16.30. 17.20
19.00. 20.40

BIJUĆE - KAZAŠTE: 7.45. 8.15. 10.15
11.15. 12.15. 13.15. 14.15. 16.45. 17.30
19.15. 20.15

Napomena: Linija BIJUĆE ne prometuje nedjeljom subotom i praznikom

N. TRŽNICA - ŠUBIČEVAC - N. TRŽNICA: 6.30. 7.20. 7.40. 8.20. 8.40
9.20. 9.40. 10.20. 10.40. 11.20. 12.20
12.40. 13.20. 13.40. 14.20. 14.40. 15.20
16.20. 17.20. 18.20. 18.40. 19.20. 19.40
20.20. 20.40. 21.20. 22.00

Nedjeljom, praznikom te subotom posilja 15 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.30. 8.30. 9.30. 11.30. 12.30
13.30. 14.30. 15.20. 16.30. 17.30. 18.30
19.30. 20.30. 21.30. 22.15

N. TRŽNICA - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.00. 21.30. 22.30

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.45. 9.15. 10.45. 12.15. 13.45
14.55. 16.15. 18.15. 19.45. 21.15
6.20. 7.30. 9.00. 10.30. 12.00. 13.30
14.40. 16.00. 18.00. 19.30. 21.00

DAJLINE - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.00. 21.30. 22.30

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.45. 9.15. 10.45. 12.15. 13.45
14.55. 16.15. 18.15. 19.45. 21.15
6.20. 7.30. 9.00. 10.30. 12.00. 13.30
14.40. 16.00. 18.00. 19.30. 21.00

N. TRŽNICA - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.00. 21.30. 22.30

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.45. 9.15. 10.45. 12.15. 13.45
14.55. 16.15. 18.15. 19.45. 21.15
6.20. 7.30. 9.00. 10.30. 12.00. 13.30
14.40. 16.00. 18.00. 19.30. 21.00

N. TRŽNICA - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.00. 21.30. 22.30

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.45. 9.15. 10.45. 12.15. 13.45
14.55. 16.15. 18.15. 19.45. 21.15
6.20. 7.30. 9.00. 10.30. 12.00. 13.30
14.40. 16.00. 18.00. 19.30. 21.00

N. TRŽNICA - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.00. 21.30. 22.30

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.45. 9.15. 10.45. 12.15. 13.45
14.55. 16.15. 18.15. 19.45. 21.15
6.20. 7.30. 9.00. 10.30. 12.00. 13.30
14.40. 16.00. 18.00. 19.30. 21.00

N. TRŽNICA - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.00. 21.30. 22.30

Nedjeljom i praznikom te subotom posilja 19 sati vrijedi ovaj raspored:

6.30. 7.45. 9.15. 10.45. 12.15. 13.45
14.55. 16.15. 18.15. 19.45. 21.15
6.20. 7.30. 9.00. 10.30. 12.00. 13.30
14.40. 16.00. 18.00. 19.30. 21.00

N. TRŽNICA - RAŽINE: 7.10. 7.40
8.10. 8.45. 9.15. 9.45. 10.15. 10.45
11.15. 11.45. 12.15. 12.45. 13.15. 14.00
14.55. 16.15. 16.45. 17.45. 18.45. 19.45
20.15. 20.45. 21.15. 22.15

DAJLINE - TRŽNICA: 6.50. 7.25. 7.55
8.25. 9.00. 9.30. 10.00. 10.30. 11.00
11.30. 12.00. 12.30. 13.00. 13.30. 14.15
16.30. 17.00. 18.00. 19.00. 20.00. 20.30
21.0